

Umsögn Íslenska gámafélagsins ehf. um mál nr. S-192/2026 (URN26070081)

Efni: Áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um meðhöndlun úrgangs, nr. 55/2003 (EES-reglur, flutningur milli landa)

Íslenska gámafélagið ehf. þakkar fyrir tækifærið til að senda inn umsögn um frumvarpið.

Almenn afstaða

Íslenska gámafélagið ehf. styður lagasetninguna. Það er mikilvægt að íslensk löggjöf um flutning úrgangs milli landa sé í samræmi við EES-reglur. Samræmdar reglur og rafræn skráning auka gagnsæi og rekjanleika og bæta eftirlit með því að úrgangur fari til viðurkenndrar meðhöndlunar. Stór hluti þeirra hráefna sem félagið safnar er fluttur úr landi til endurvinnslu. Skilvirkt og fyrirsjáanlegt regluverk skiptir því miklu, bæði fyrir rekstur félagsins og fyrir það markmið stjórnvalda að auka endurvinnslu.

Áhyggjur af ósveigjanleika í DIWASS-kerfinu

Félagið hefur þó áhyggjur af því hversu ósveigjanlegt rafræna skráningarkerfið DIWASS er. Ef ekki verður brugðist við því getur það valdið óþarfa töfum og kostnaði í flutningum, án þess að það bæti umhverfisvernd eða eftirlit. Einkum er um þrjú atriði að ræða:

1. **Forskráning flutningsaðila og móttakenda.** Ein af takmörkunum DIWASS-kerfisins er að flutningsaðilar og móttakendur úrgangs þurfa að vera skráðir í kerfið áður en hægt er að bæta þeim við tilkynningu. Í framkvæmd getur þetta reynst veruleg hindrun, þar sem íslenskir útflytjendur eru háðir erlendum flutningsaðilum og endurvinnslufyrirtækjum sem ekki eru endilega skráð í DIWASS. Ef viðkomandi fyrirtæki finnst ekki í kerfinu getur það komið í veg fyrir að hægt sé að ljúka umsókn, jafnvel þótt allar nauðsynlegar upplýsingar um fyrirtækið liggi fyrir.

Íslenska gámafélagið telur mikilvægt að skráning nýrra aðila sé einföld og aðgengileg notendum kerfisins. Æskilegt væri að hægt væri að bæta nýjum flutningsaðilum og móttakendum beint við þegar tilkynning er útbúin, með þeim upplýsingum og gögnum sem krafist er. Slík skráning gæti síðan farið í staðfestingarferli hjá viðeigandi yfirvaldi. Með þessu mætti koma í veg fyrir að tæknilegar takmarkanir kerfisins tefji að óþörfu lögmæta flutninga úrgangs milli landa.

2. **Breytingar á flutningsleið.** Samkvæmt 13. gr. 2. mgr. reglugerðar (ESB) 2024/1157 má tilgreina varaleiðir í tilkynningu, og 17. gr. heimilar lögbærum yfirvöldum að falla frá kröfu um nýja tilkynningu vegna breyttrar flutningsleiðar. Í framkvæmd hefur hins vegar reynst flókið að breyta skráðri flutningsleið í DIWASS. Í flutningum verða leiðir oft að breytast með stuttum fyrirvara af ástæðum sem sendandi ræður ekki við. Dæmi um það eru tímabundnar breytingar á leiðakerfi skipafélaga og breytingar á flutningsleiðum erlendis, til dæmis vegna vegalokana. Það getur tafið sendingar um daga eða vikur, með tilheyrandi kostnaði og geymsluálagi. Félagið leggur til að Umhverfis- og orkustofnun nýti heimildir reglugerðarinnar til fulls. Þannig ætti að samþykkja varaleiðir strax í upphafi og afgreiða breytingar hratt, og jafnframt ætti að tryggja að DIWASS styðji slíkar breytingar.

3. **Aðeins einn upphafsstaður í hverri tilkynningu.** Samkvæmt 13. gr. 1. mgr. c-lið reglugerðar (ESB) 2024/1157 þurfa allar sendingar undir sömu tilkynningu að hefjast á sama stað. Þar með þarf sérstaka tilkynningu og leyfi fyrir hvern stað sem sending hefst á. Á minni stöðum á landsbyggðinni stendur magn hráefnis oft ekki undir kostnaði við sérstaka leyfisumsókn. Hætta er því á að þessir staðir geti ekki sent hráefni til endurvinnslu eða endurnýtingar. Í áformum ráðuneytisins er gert ráð fyrir „almennri kostnaðarlækkun vegna leyfisveitinga“. Félagið telur að það markmið náist ekki fyrir minni staði nema heimilt verði að skrá fleiri en einn upphafsstað með mismunandi upphafs útflutningshöfn í sömu tilkynningu, til dæmis með því að túlka „sama stað“ rúmt þegar sami tilkynnandi flytur sama úrgang til sama móttakanda. Að öðrum kosti þyrfti að koma ábendingunni á framfæri við framkvæmdastjórn ESB. Breytingin myndi auka skilvirkni, jafna aðstöðu landshluta og leiða til aukinnar endurvinnslu.

Tillögur

Með því að auka sveigjanleika kerfisins er hægt að flýta skráningarferlinu og draga úr kostnaði án þess að draga úr rekjanleika sendinga. Aukinn sveigjanleiki kerfisins styður því við markmið lagasetningarinnar.

Virðingarfyllst,
f.h. Íslenska gámafélagsins ehf.

Birgir Ásgeir Kristjánsson
Framkvæmdastjóri Útflutnings og hráefnasviðs